

Slutrapport - Märta, Gunnar och Arvid Bothéns Stiftelse 2019

Alissa Anderson

Riktlinjer för utvärdering av tidigare konserveringar

Masteruppsats, 60 hp vid Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet.

“Utvärdering av tidigare konserveringar är att utifrån systematiskt insamlad information uttala sig om resultatet och effekten av en tillämpad konserveringsmetod i syfte att bygga på kunskap om hur kulturarvet kan påverkas av konserveringens praktik över tid och för att skapa ett bredare beslutsunderlag inför kommande åtgärder.”

Under 2019 blev jag tilldelad stipendium för att kunna slutföra min masteruppsats inom konservering. Stipendiet har gjort att jag vid sidan av ordinarie arbete kunnat avlägga examen med uppsatsen “Riktlinjer för utvärdering av tidigare konserveringar”. Citatet ovan är den definition på utvärdering av tidigare konserveringar som jag föreslår i uppsatsen.

Det tillhör mera regel än undantag att en konservator stöter på tidigare behandlade objekt. Ibland är en tidigare behandling själva orsaken till att en ny konserveringsåtgärd behövs. Ibland är den tidigare behandlingen i vägen för en konservering av en ny skada. Men ibland ser konservatorn att en tidigare åtgärd har varit ändamålsmässig. Dessa möten med tidigare konserveringar bidrar till konservatorernas personliga erfarenhetsbanker. I min uppsats ville jag undersöka hur vi istället kan utöka dessa erfarenhetsbanker till att kunna vara till nytta för flera konservatorer, och hur vi skulle kunna systematisera beskrivningen av dessa möten med tidigare konserveringar.

Att systematiskt utvärdera konserveringsåtgärder är inte lätt. Det finns många frågor som en konservator kan ställa till ett objekt som har tidigare blivit konserverat och oändligt många faktorer som kan leda till en effekt. I min uppsats har jag först beskrivit vad som generellt kan anses vara en lyckad konservering. Därefter har jag relaterat konserveringsutvärdering till fältet verksamhetsutvärdering. Utvärdering av samhällsfenomen såsom insatser inom politik, skolväsende, myndigheter och företag är väl beforskat, och här finns mycket lärodomar som kan appliceras på konservering. Till exempel framkommer att det finns en skillnad mellan utvärdering och uppföljning, nämligen *värderingsmomentet*. En uppföljning redovisar ett resultat, medan en utvärdering är en process där effekter värderas utifrån både mätbara och tolkade faktorer. En utvärdering syftar alltid till att förbättra en aktivitet.

Förutom att bena i viktiga begrepp som validitet, reliabilitet och effektivitet föreslår jag i uppsatsen 10 grundläggande principer för utvärdering av tidigare konserveringar. Dessutom föreslår jag riktlinjer för själva utvärderingsprocessen. För den intresserade finns uppsatsen att ladda ner hos Göteborgs Universitet här: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/62366>

Liksom många andra konservatorer gick jag direkt ut i yrkeslivet efter min kandidatexamen, och liksom många genomfört mina masterstudier vid sidan av arbete. För mig har det varit viktigt med möjligheten att söka stipendium från syskonen Bothéns stiftelse, framförallt för resor från bostads/arbetsort till studieort.

För att resultaten från uppsatsen ska komma fler till del ämnar jag att publicera en sammanfattande artikel i den nordiska tidskriften MoK, samt sända in en abstract för presentation på NKF-S kongress 2021.